

Hverken enkelt eller entydigt

Martin Blok Johansen (red.): Æstetik og pædagogik
Akademisk Forlag, 2018
328 sider, 369,95 kr.

Carsten Fogh Nielsen

I Forordet til Æstetik og pædagogik bruger bogens redaktør, Martin Blok Johansen, selv ordet "kalejdoskopisk" til at beskrive antologien, og sjældent har denne betegnelse været så velvalgt som her. Teksterne i Æstetik og pædagogik stritter i alle mulige retninger, går på tværs af traditionelle skel mellem teori og praksis, udfolder og udvikler en mangfoldighed af teoretiske tilgange, og lader sig generelt ikke indordne under ét overordnet, samlende perspektiv.

Dette betyder samtidigt, at bogens to indledende bidrag "Hvad er æstetik?" (af Dorthe Jørgensen) og "Hvad er pædagogik?" (af Peter Ø. Andersen) aldrig kommer til at tjene den rammesættende funktion, de ifølge Blok Johansens forord (s. 13) egentlig var tiltænkt.

Jørgensen giver i sit bidrag en indføring i netop hendes distinkte forståelse af, hvad æstetik er. Derved udgrænser Jørgensen eksplicit andre mulige måder at forstå det æstetiske på, og formår på den måde at præsentere et relativt klart og fokuseret bud på, hvad æstetik er, nemlig en form for transcendens-erfaring (s. 27-31). Desværre er der ikke nogen af de efterfølgende tekster der eksplicit forholder sig til og søger at skrive sig ind og eller op imod Jørgensens forståelse af æstetik (men se dog Ole Morsings bidrag).

Andersens bidrag er omvendt en bred, overordnet indføring i, hvad begrebet pædagogik dækker over, og hvilke problemer, discipliner, begreber og institutioner, der udgør det pædagogiske felt. Derved bliver Andersens forståelse af pædagogik imidlertid så overordnet og inklusivt, at det samtidigt både bliver noget tandløst og relativt intetsigende. Det er derfor ikke overraskende, at heller ikke Andersens bidrag spiller nogen rolle i eller for de efterfølgende bidrag.

Læseren får altså begrænset hjælp til at navigere i de øvrige tekster i Æstetik og pædagogik. Såfremt man alligevel tør give sig i kast med disse tekster, opdager man hurtigt, at der er noget for snart sagt enhver smag, hvad enten man er en teoretisk orienteret akademiker, eller en mere praksisorienteret pædagog. For blot at lave et par enkelte nedslag i antologiens brogede tekstudvalg:

- Fredrik Pio byder på en akademisk analyse af Heideggers betydning for (musik)pædagogikken.
- Henning Lehmann leverer en systemteoretiske tolkning af de konflikter og modsætninger der uomgængeligt opstår, når pædagogik og æstetik sammenkobles og sættes i spil med (og mod) hinanden.
- Helene Illeris bruger en performance-baseret workshop, hvor deltagerne skal udforske og udfolde deres ”poetic self”, som anledning til at reflektere over samtidskunstens transformative æstetiske potentiale.
- Lea Ringskou og Jacom Noer Ahm analyserer et konkrete undervisningsforløb i en børnehaveklasse, hvor børnene lærer at lave deres egne animationsfilm.
- Og Anne Petersen, Bo Allesøe Christensen og Thessa Jensen diskuterer, hvorledes fanfictionens deltagerkultur kan bruges pædagogisk til at lære børn at blive bedre til at håndtere og forstå deres følelser.

For læseren er en sådan flimrende mangfoldighed af tekster på den ene side en gave, på den anden side en kilde til stadig frustration. Det er en gave, fordi man undervejs i sin læsning aldrig kan forudsige, hvilken tilgang eller perspektiv, det næste kapitel bidrager med. Læser man hele antologien fra ende til anden, bliver man derfor konstant overrasket, og vil uden tvivl lære noget nyt, uanset hvad ens faglige og teoretiske baggrund er.

Omvendt betyder teksternes konstant skiftende fokus og tilgang samtidigt, at man på intet tidspunkt føler, at man får et egentligt overblik over eller samlet forståelse af det emne, som antologien formelt set handler om, nemlig (forholdet mellem) æstetik og pædagogik. Dette er, eller kan i det mindste være, dybt frustrerende. Efter endt læsning er jeg således stadigt ikke sikker på, præcis hvad jeg egentlig har fået ud af Æstetik og pædagogik, ud over en mere kvalificeret forståelse af, at forholdet mellem det æstetiske og det pædagogiske hverken er enkelt eller entydigt.

Det er imidlertid vigtigt at gøre sig klart, at antologiens kalejdoskopiske karakter, og den frustration som denne medfører, ikke er udtryk for manglende redaktionel styring fra Martin Blok Johansens side. Antologiens flimrende udtryk er derimod et bevidst valg og en direkte konsekvens af det felt, som antologien beskæftiger sig med, nemlig det æstetiske og det pædagogiske og

relationen mellem de to.

Som Blok Johansen eksplicit gør opmærksom på i sit Forord, så lider antologien under den store udfordring, at både det æstetiske og det pædagogiske er komplekse og mangetydige fænomener, der unddrager sig alment accepterede definitioner. Med Blok Johansens ord betyder dette, at relationen mellem det æstetiske og det pædagogiske bedst beskrives som ”et spændingsforhold mellem spændingsforhold ... et felt fyldt med konfliktheder, dobbeltheder, dilemmaer, paradokser og ambivalenser” (s. 8-9).

Antologiens mest åbenlyse svaghed – at den ikke giver et samlet og samlende billede af pædagogikkens udestående med det æstetiske (eller for den sags skyld af æstetikens udestående med pædagogikken) - er dermed samtidigt dens egentlige styrke. Ved at undlade at give et sådant overblik fastholder antologien de iboende flertydigheder og spændingsfyldte ambivalenser, der uundgåeligt kendetegner, ja vel sagtens definerer, pædagogikkens og æstetikens gensidige forhold. Og det er faktisk slet ikke så lidt.

Carsten Fogh Nielsen er ph.d. og videnskabelig assistent på DPU, Aarhus Universitet